

Österbottens förbund
Pohjanmaan liitto

07.05.2021

ÖFPL/103/03.05.10/2021

Miljöministeriet

kirjaamo@ym.fi

Utlåtande om utkastet till statsrådets principbeslut om livsmiljöprogrammet Helmi 2021-2030

Bakgrund

Enligt statsminister Marins regeringsprogram, "Ett klimatneutralt Finland som tryggar den biologiska mångfalden", är målsättningen att stoppa förlusten av biologisk mångfald i Finland och uppnå målen i FN:s konvention om biologisk mångfald. En av de centrala åtgärderna i regeringsprogrammet är att genomföra ett handlingsprogram för förbättrande av tillståndet hos försämrade livsmiljöer.

Livsmiljöprogrammet Helmis huvudmål är att stärka den biologiska mångfalden i Finlands natur och förbättra livsmiljöers tillstånd bland annat genom att skydda och restaurera myrar, iståndsätta och vårda fågelvatten, vårdbiotoper och skogliga livsmiljöer samt iståndsätta småvatten- och strandmiljöer. Dessutom är målet att främja ekosystemtjänster, vattenskydd och kolbindning samt annan klimatanpassning och begränsning av klimatförändringarna.

I Helmi-programmet granskas livsmiljöer och restaurerings- och vårdinsatser som större helheter i stället för enskilda objekt. Programmet ställer upp kvantitativa och kvalitativa mål till 2030 för livsmiljöer både i och utanför skyddsområden.

Helmi-programmets livsmiljöteman innehåller 30 åtgärder, där vissa består av flera delåtgärder. Därtill finns tio åtgärder i genomgående teman.

Miljöministeriet och jord- och skogsbruksministeriet ansvarar för genomförandet av åtgärderna. Övriga medverkande är bland annat kommuner, organisationer och föreningar. Genomförandet av programmet bygger på markägarnas frivillighet.

Utlåtande

Österbottens förbund anser att livsmiljöprogrammet Helmi är nationellt sett ett stort steg framåt då det gäller finansieringen av natur- och kulturlandskapsvård.

Vidare kan konstateras att livsmiljöprogrammet Helmi har uppgjorts i samarbete mellan olika sakkunniga under ledning av en bred grupp intressenter. Under arbetets gång har även olika experter hörts.

Österbottens förbund ser det som viktigt att vattenvårds- och havsvårdsåtgärder samt åtgärder i översvämningriskhanteringsplanerna kan förverkligas med Helmi-programmet. Detta så att samtliga program och planer är i linje med varandra samt att de uppsatta målsättningarna för biologisk mångfald och vattenkvaliteten ska kunna uppnås genom förverkligande av åtgärderna i respektive program.

Österbottens förbund anser det viktigt att livsmiljöprogrammet och i det föreslagna åtgärder samt resultaten av utförda åtgärder kommuniceras öppet och aktivt. Vidare är det bra att arbetet anknyts regionalt genom att det tillsätts regionala samarbetsgrupper för varje NTM-centrals område.

Det är viktigt att all information och data som fås genom inventeringar, kartläggningar, forskningsresultat, utförda åtgärder, resultatmätningar mm. införs i en tillgänglig databas och att all kartbunden information förs in i ett tillgängligt geoinformationssystem.

Österbottens förbund vill att de skyddsområden på landskapsnivå som finns i Österbottens landskapsplan 2040 beaktas vid val av objekt och områden för restaurering och vård genom Helmi-programmet. I landskapsplanen anvisas 11 skyddsområden på landskapsnivå varav tre är skyddsområden för åslandskap, fyra är skyddsområden för fågelbestånd, två är viktiga lekområden för fiskbeståndet och ett är skyddsområde för bergslandskap. Det elfte området är ett skyddsområde för kärrlandskap för vilket kravet är att det bör restaureras för att det också i fortsättningen ska kunna klassas som skyddsområde på landskapsnivå.

I Helmi-programmet anges som en åtgärd att arealen för skötta vårdbiotoper höjs. Österbottens förbund ställer sig en aning frågande till åtgärden eftersom skötseln av de vårdbiotoper som ingår i inventeringen som gjordes 1990-talet inte har kunnat upprätthållas. Vårdbiotoperna utgör ett kulturhistoriskt arv och en hel del har redan gått förlorade. Målsättningen att vårda och upprätthålla vårdbiotoper är viktig och bör eftersträvas men förverkligandet av vården kräver vilja och lokalt förankrat långsiktigt förbindande till att utföra vårdåtgärderna. Den nu pågående uppdateringsinventeringen av vårdbiotoper ger säkert ett gott grundlag för Helmi-programarbetet.

För att nu och i framtiden kunna upprätthålla den biologiska mångfalden behövs nya infallsvinklar, tillvägagångssätt och metoder. Exempelvis en konkret åtgärd för biologisk mångfald i kulturpåverkade miljöer är att skötseln av vägrenar ändras så att artrika vägrenar återskapas. Dessa kan fungera som ekologiska förbindelser och utgör viktiga korridorer för insekter. Österbottens förbund ser det som positivt att förhållandet mellan Helmi-programmet och METSO-programmet klargörs och att föreslagna åtgärder i programmen inte överlappar utan stöder varandra.

Slutligen vill Österbottens förbund understryka att samtliga åtgärder som planeras på privatägda marker bör ske i samråd med den enskilda markägaren och basera sig helt på frivillighet och mot skälig ersättning.

ÖSTERBOTTENS FÖRBUND – POHJANMAAN LIITTO

Ann Holm
Regionplaneringsdirektör

Christine Bonn
Miljöexpert